

Publicatiedruk

DAVID NIEBORG

Onderzoeker aan de University of Toronto

Eigenlijk moet ik deze bijdrage helemaal niet schrijven. Voor mijn carrière in de wetenschap zou het beter zijn geweest als ik had doorgewerkt aan mijn artikel dat ik voor een Engelstalig academisch tijdschrift aan het schrijven ben. Zogenaamde *'journal papers'* zijn de goudstandaard van elk academisch cv. De eerste wetenschapper die te horen krijgt: 'Je hebt te veel artikelen gepubliceerd' moet nog geboren worden. Bij elke stap op de academische carrièreladder, van promovendus tot professor, is een van de belangrijkste indicatoren voor succes het aantal gepubliceerde artikelen.

En tegen dit principe verzet ik mij hartgrondig. Ik ben er allesbehalve van overtuigd dat de nadruk op het publiceren van wetenschappelijke artikelen, of in sommige vakgebieden boeken, de meest waardevolle graadmeter is voor goede wetenschap. Begrijp me niet verkeerd, academische artikelen die gepubliceerd worden na een proces van dubbelblinde recensies (de schrijver en recensenten zijn beiden geanonimiseerd) hebben absoluut zeer grote waarde. Het codificeren van kennis en het opzetten en neerpennen van een doorwrocht artikel is pittig en zonder twijfel een kerncompetentie voor elke wetenschapper.

229

Echter, mijn punt is dat de verhoudingen zoek zijn. De academie is een wereld waarin je met een lijst toppublicaties door velen ook meteen als een topwetenschapper wordt gezien. Zeker, er zijn grote verschillen per land, per universiteit en per vakgebied. In sommige departementen krijg je direct promotie wanneer je artikelen in twee of drie internationale toptijdschriften publiceert. Je kunt een waardeloze collega zijn of weinig inhoudelijk bijdragen aan het vakgebied, het is allemaal secundair. Publiceren in een

tijdschrift met een impactfactor (dat wil zeggen, met artikelen die veel aangehaald worden in ander werk) is het *summum bonum*, het hoogste goed.

Ik wil een lans breken voor al die andere mogelijke vormen van intellectuele arbeid. Collega's, er is zoveel meer dan publiceren! Alternatieve of, beter gezegd, aanvullende vormen van intellectuele kennisdeling worden te vaak, te veel genegeerd bij het vergeven van beursaanvragen en die zeldzame vaste baan. Welke aanvullende vormen? Aan de academische kant kun je denken aan secuur recensiewerk afleveren, maar ook de organisatie van of het bijdragen aan conferenties, academische blogs en wiki's. Immers, in het digitale tijdperk kan het stroperige, academische publicatieproces, dat maanden zo niet jaren kan duren, de doodsteek zijn voor innovatief, vooruitstrevend onderzoek. Aan de andere kant is er iets waar ik zelf grote waarde aan hecht: wetenschapscommunicatie. Oftewel met leken over onderzoek praten. Ook hiervoor zijn mogelijkheden te over: bijdragen aan tijdschriften en kranten, het geven van interviews, bloggen, het organiseren en bezoeken van en bijdragen aan debatten in welke vorm dan ook. Allemaal zaken die zich niet makkelijk laten kwantificeren of laten vatten in regels voor op een academisch cv.

230

Ben je een fantastische docent, word je op handen gedragen door je studenten omdat je ze inspireert en aanzet tot grootse intellectuele daden? Ben je een van die zeldzame wetenschappers die haar kennis weet te vermarkten, bijvoorbeeld door een bedrijf op te zetten? Allemaal heel leuk, maar het is van ondergeschikt belang. Mijn ervaring is dat collega's maar zelden weten wat ze met deze ervaringen aanmoeten.

Het gevolg van deze eenzijdige blik is een race om toppublicaties en nooit aflatende publicatiedruk. Afgezien van dat andere vormen van kennisdeling intrinsieke waarde hebben, heeft deze cultuur onherroepelijk gevolgen voor hoe onderzoek verricht wordt en door wie. Twee van de belangrijkste gebieden waarop de gevolgen direct zichtbaar zijn: de keuze van onderzoeksonderwerpen

en het spanningsveld tussen onderzoekskwaliteit en -kwantiteit.

De perverse prikkel die uitgaat van overmatige publicatiedwang heeft gevolgen voor de keuze waarover te publiceren. De verleiding is groot om ‘makkelijke’ casussen en fenomenen te kiezen die tot snelle publicaties leiden en bijbehorende citaties. Een voorbeeld uit mijn eigen werk: de laatste twee jaar ben ik druk bezig geweest met onderzoek naar online advertentienetwerken. Het is monnikenwerk om dit ondoorzichtige ecosysteem, bestaande uit honderden bedrijven en zeer complexe technologie, in kaart te brengen. Uiteraard ga ik hierover een artikel publiceren. Maar, en dit brengt me bij mijn tweede punt, ik vind dat het weinig meerwaarde heeft om mijn data en inzichten doelbewust uit te smeren over meerdere artikelen. Laat staan om mijn werk in verschillende tijdschriften dunnetjes over te doen. Oftewel, ik verkies kwaliteit, één of twee goede artikelen, boven kwantiteit. Ik heb een broertje dood aan collega's die heel opzichtig hun data uitsmeren of, erger nog, stukken tekst schaamteloos recyclen in artikel op artikel. Ik heb me weleens afgevraagd of ik niet een ‘makkelijker’ onderwerp had moeten kiezen. En de verleiding is groot om uit dezelfde data te blijven putten. Maar tegelijkertijd schaam ik me dood dat die gedachte ook maar in me opkomt.

231

Hoe ik dan in verzet kom tegen dit systeem? Door toch gewoon deze bijdrage te schrijven. En als bescheiden protest zet ik dit hoofdstuk pontificaal boven aan mijn academisch cv.